

Білоцерківський національний аграрний університет
Екологічний факультет
Кафедра загальної екології та екотрофології

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛАНДШАФТНА ЕКОЛОГІЯ» Галузь знань – 10 Природничі науки Спеціальність – 101 Екологія Освітня програма – «Екологія»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Компонент освітньої програми:	обов'язковий
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	4 кредити / 120 годин
Семестр	6
Форма контролю	іспит
Мова викладання	українська
Профайл викладача 	Грабовська Тетяна Олександрівна Посада: доцент кафедри загальної екології та екотрофології Вчене звання: доцент Науковий ступінь: кандидат сільськогосподарських наук Робоче місце: навчальний корпус №9 (вул. Героїв Чорнобиля 3а), 326 ауд. E-mail: grabovskatatiana@gmail.com Зв'язок з викладачем: +380963690635
Опис дисципліни	<p>«Ландшафтна екологія» є інтегративною дисципліною по відношенню до комплексу як екологічних, так і географічних дисциплін.</p> <p>«Ландшафтна екологія» дає цілісне уявлення про природні комплекси, їх ієрархію і структуру, методи дослідження, у тому числі картографічні та польові ландшафтні дослідження. Значна увага приділяється особливостям факторіальної, процесної, динамічної геоєкології, антропогенним змінам геоєкологічного простору і його складових, антропогенезу в природних системах, типології антропотехнічних ландшафтів, формуванню геоєкологічної мережі для підтримки динамічної рівноваги середовища існування людини і організації системи геоєкологічного моніторингу.</p> <p>Предметом курсу є вивчення умов життєдіяльності організмів (у тому числі і людини) у безпосередньому взаємозв'язку з ландшафтним середовищем за участю хімічних елементів.</p> <p>Об'єктом ландшафтної екології є ландшафтні екосистеми (ЛЕС), деоднією з підсистем є живі організми, а іншою – ландшафтне середовище. Основою їх залишаються природно-територіальний комплекс – або природно-антропогенний територіальний комплекс (локального і регіонального рівнів).</p>
Передумови для вивчення дисципліни	Нормативна навчальна дисципліна «Ландшафтна екологія» базується на знаннях таких дисциплін: «Загальна екологія», «Біологія»,

	«Хімія з основами біогеохімії», «Ґрунтознавство», «Метеорологія та кліматологія», «Екологія рослин, тварин та мікроорганізмів».
Мета вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Ландшафтна екологія» є надання майбутнім фахівцям знань з основ природної організації ландшафтів та процесів їхньої динаміки в умовах антропогенного навантаження.
Формат дисципліни	Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі, із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності (індивідуальні графіки, дистанційна форма) можуть бути використані платформи Moodle, ZOOM. Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання як традиційних форм навчання з елементами дистанційного навчання, так і інтерактивних навчальних технологій.
Очікувані результати навчання	РН 02.1. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони ландшафтів та природокористування. РН 03.1. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі ландшафтної екології, що необхідні для аналізу і прийняття рішень у сфері охорони НПС. РН 06.01. Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтно-біологічного різноманіття в різних природно-територіальних комплексах. РН 21.1. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень в галузі ландшафтної екології. РН 21.2. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для збору інформації та обробки даних компонентів ландшафтів.
Структура курсу	<p><u>Змістовий модуль 1. Предмет, методи і еволюція знань із ландшафтної екології</u></p> <p>Тема 1. Становлення і розвиток ландшафтної екології. Передумови становлення ландшафтної екології. Основні напрямки, які виникли в результаті екологізації ландшафтознавства. Загальні підходи до вивчення екологічного стану території</p> <p>Тема 2. Основи ландшафтознавства. Поняття ландшафтознавства. Головні типи ґрунтів в Україні. Рівні просторової організації та фактори формування ландшафтів. Ідеї В.В. Докучаєва і розвиток ландшафтознавства.</p> <p>Тема 3. Теоретичні основи вчення про ландшафт. Розвиток ідей про ландшафт як природний територіальний комплекс. Розробка теоретичних основ вчення про ландшафт. Еволюція визначення і трактування поняття «ландшафт»</p> <p>Тема 4. Ландшафтна екологія як наука. Поняття ландшафтної екології. Об'єкт та предмет ландшафтної екології. Завдання ландшафтної екології. Геоекологічні дослідження в Україні. Ландшафтно - екологічні дослідження різних країн світу</p> <p><u>Змістовий модуль 2. Дослідження ландшафтних екосистем. Природно-антропогенні ландшафти України</u></p> <p>Тема 5. Ландшафтний та екологічний підходи до аналізу ландшафтних екосистем. Основні риси ландшафтного підходу. Екологічний підхід. Найпоширеніші варіанти трактування.</p> <p>Тема 6. Геохімія ландшафтних екосистем Поняття про геохімію ландшафтів. Історія виникнення та розвитку напрямку. Головний принцип</p>

	<p>геохімії ландшафтів. Поняття кларку хімічних елементів. Міграція хімічних елементів. Поняття елементарного та геохімічного ландшафту. Кількісні характеристики геохімічної міграції елементів. Зовнішні фактори та види міграції хімічних елементів. Внутрішні фактори міграції хімічних елементів. Поняття геохімічного бар'єру. Методика геохімічної оцінки екологічного стану антропогенних ландшафтів</p> <p>Тема 7. Стійкість геосистем до антропогенних впливів Загальні форми стійкості геосистем. Кількісні показники стійкості геосистем та основні методи їх оцінювання. Екологічні ризики та проблема їх оцінки. Картографування і типологія геосистем за їх стійкістю</p> <p>Тема 8. Особливості ландшафтної екології України Структура ландшафтів України. Умови природної та техногенної міграції в геохімічних ландшафтах України. Антропогенні ландшафти України. Техногенні ландшафти України</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Під час лекційного курсу застосовуються слайдові презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал, дискусійне обговорення проблемних питань тощо. Практичні заняття проводяться у вигляді практикумів з виконанням різнопланових завдань, постановкою проблеми та її вирішення. Для засвоєння дисципліни «Ландшафтна екологія» використовуються також методи стимулювання навчальної діяльності, методи контролю і самоконтролю навчання.</p>
<p>Політика</p>	<p>Політика щодо академічної доброчесності: очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем.</p> <p>Політика щодо відвідування занять: очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять згідно графіку консультацій викладача. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн режимі.</p> <p>Політика щодо дедлайнів і перескладання: студенти мають дотримуватись термінів виконання усіх видів робіт.</p> <p>Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, дисциплінованість, старанність, креативність.</p> <p>Політика оцінювання: засоби та критерії оцінювання прописані в робочій програмі дисципліни, розміщеної на платформі Е-навчання Білоцерківського НАУ (Moodle).</p>

**Рекомендовані
джерела інформації**

Базові

1. Василега В.Д. Ландшафтна екологія: навчальний посібник. Суми: Вид-во СумДУ, 2010. 303 с
2. Максименко Н. В. Ландшафтна екологія : підручник для студентів вищих навчальних закладів / Н. В. Максименко, В. М. Гуцуляк, Т. В. Дудар. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 284 с.
3. Максименко Н. В. Ландшафтно-екологічне планування: теорія і практика: монографія. Х.: Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна, 2017. 215 с.
4. Ландшафтна екологія: методичні вказівки щодо організації і проходження навчальної практики здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія» / О.І. Слободенюк, В.В. Лавров. Біла Церква, 2022. 18 с.
5. Rego F.C. et al. Applied Landscape Ecology. Wiley, 2019. 288 p.

Допоміжні

1. Воловик В. М. Ландшафтознавство : курс лекцій. – Вінниця : Твори, 2018. 254 с.
2. Дудка І. Г. Ландшафтознавство: практикум / І. Г. Дудка, Б. О. Чернов. Київ : КНТ, 2015. 198 с.
3. Гродзинський, М. Д. Ландшафтна екологія : підручник. К. : Знання, 2014. 550 с.
4. Гуцуляк В. М. Ландшафтна екологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / В. М. Гуцуляк, Н. В. Максименко, Т.В. Дудар. –Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. 284 с.
5. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство: навчальний посібник. Частина І. Глобальне антропогенне ландшафтознавство / Г.І.Денисик. Вінниця: ПП «ТД Видавництво Едельвейс і К», 2012. 308 с.
6. Капелюш Н. В. Ландшафтна екологія / Н.В. Капелюш, Н.І. Костюченко. Запоріжжя: ЗНУ, 2013. –72 с.
7. Кукурудза С. І. Метризація ландшафтного різноманіття: концептуально методологічні основи : монографія / С. І. Кукурудза. Львів: Львівський нац. ун-т ім. І. Франка, 2013. 218 с.
8. Манюк О. Р. Ландшафтна екологія : практикум / О. Р. Манюк, І.А. Федак. 2-ге вид. із зм. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2013. 65 с.